

lemző udvari történetíró volt, aki ura dicsőítésére nyugodtan hamisítja meg a valóságot, így amidőn MÁTYÁS családját a rómaiakig viszi vissza. Antikizáló hajlandóságával magyarázza BONFINI-nek azt a tévedését is, hogy az erdélyi románokat a római légionáriusok és gyarmatosok utódjainak tartja.

A másik tanulmány szerzője, Mario BATTISTRADA a magyarországi renaissance képét, KORVIN MÁTYÁS uralmát rajzolja meg a *Rerum Ungaricarum Decades* alapján. Érdekesen, bő idézetek segítségével világítja meg a király és királyné, aragóniai BEATRICE egyéniségét, kettőjük viszonyát, BONFINI és BEATRICE modern történetírója, BERZEVICZY egyformán megállapították a királyné nagy befolyását urára kulturális, sőt politikai kérdésekben és Mario BATTISTRADA ezt még nyomatékosabban hangsúlyozza, nagy részben az ő hatásából vezetve le MÁTYÁS-nak a tudomány- és művészetpártolásban, de életformában, külsőségekben is olasz példák után igazodását. Tanulmányában elismeréssel emeli ki BONFINI testi-lelki portrérázoló művészetét, meglevenítő leíróképességét, stílusának könnyed eleganciáját, a klasszikus minták alapján közbeszótt beszédek sokszor nagyon találó megfigyeléseit.

A kötet olvasmánynak is érdekes és tudományos jellege mellett kitűnő propaganda munka; felhívja a figyelmet a magyar kultúra értékére és a legjobb szolgálatot teszi a magyar és olasz barátság ügyének.

HALÁSZ GÁBOR.

Toepfer, Ludvig: *Über das Büchersammeln.* (Bibliophile Zeit- und Streitfragen. I. Heft.) Wien, Leipzig. (1927.) Verlag Leopold Heidrich. 8°., 23 S.

A kis füzetet pársoros «Einführung» vezet be, melyben a vállalat szerkesztője a sorozat megindításának körülményeire és okaira mutat rá s mintegy célt tűz ki a következő füzetek anyagára és összeállítására nézve. TOEPFER bevezetésében a könyvgyűjtőtípusok változatos sorát említi meg, így a monomaniákus-, a komikus-, a komoly-, a szexuál-tudomány körébe tartozó, pathológikus tünetű könyvgyűjtők típusát emeli ki, nem hagyván említés nélkül azokat a különleges, de egyben feltűnő ügyességet eláruló összehasonlításokat, melyek Fauszttal, a tudás-szomj és Don Juannal, a szerelmi szenvedély telhetetlenjével keresnek analógiát a könyvgyűjtők szenvedélyére, a bibliomániára. A szerző később kijelenti, hogy nem célja újat adni, hanem csak a mostani könyvgyűjtőknek egynéhány praktikus tanáccsal szolgálni. A dolgozat két részre oszlik s ezen belül tárgyalja, hogy *hogyan* és *mit* gyűjtsünk.

A tanulmány nem nagy elmélyüléssel s legkevésbé mély szakismerettel készült, azonban ha tárgyát felületességgel nézi is, mégis sok újszemponitú megállapítása és jellemző elméleti fejtegetése megérdemli, hogy tüzetesebben ismertessük. A felvetett első kérdést, *hogyan* gyűjtünk, az író szerint a valódi könyvgyűjtő nem ismeri. A német bibliofilek fejlesztették nagyra ezt a háború utáni időben. A pénz és a nagyarányú könyvvétel még nem tesz valakit bibliofillé: pénzt könyvbe fektetni hasznossági célból nem igazi könyvgyűjtés. Az ilyen gyűjtéshez közel áll a szenvedélyes gyűjtés, az ú. n. Don Juan-típus. Az, hogy valaki birtokában legyen egy ritka könyvnek, ez szenvedélyé válik, az azonban, aki igazán szereti a könyvet, még ezt a szenvedélyt is legyőzi, hiszen ez nem bélyeg- vagy autogramgyűjtés. A könyv-, kép-, vagy metszetgyűjtemény értéke belső, azaz tartalmi, míg a bélyeggyűjteményé külső. Szóval az, aki csak gyűjt, nem az igazi gyűjtő, hanem csak az, aki el is olvassa a könyveket: a könyv külső, formális és belső, tartalmi ismerete által válik a gyűjtő igazi bibliofillé. Hiszen vannak gyűjtők, kiknek egész intelligenciájukat és egyéniségüket meg lehet állapítani könyvtárukból s az ilyen könyvgyűjtő tudós biztosítva van az ellen, hogy könyvmollyá, a könyvnek akár külső, akár belső mániakusává alacsonyodjék. A tökéletes könyvtár csak lassú fejlődés eredménye, mert aki csak megrendel magának egy értékes tartalommal és gyönyörű kötetekkel gazdag könyvtárt, az még nem bibliofil, mert ennél minden diák előbbrevaló, ki megtakarított pénzéből veszi a könyveket és a könyv szellemének, a könyv tartalmi értékének áldoz. A könyv tartalmának szeretete a legnagyobb, sőt az egyetlen könyvtárfejlesztő és könyvtárépítő erő.

A dolgozat második kérdése, *mit* gyűjtünk, ismét két részre oszlik, általános és speciális (irodalom) részre. Az író könnyebb oldalról fogta meg e kérdést s inkább az egyes specialitások gyűjtési módját ismerteti, mintsem valami reálisan elfogadható tanácsot adna. Foglalkozik GRISEBACH könyvtártani elméletével, majd az egyes szakterületeken belül az általános klasszikusok gyűjtésével, az első kiadások (editio princeps) kérdésével, nem hagyva figyelmen kívül a könyv kiállítását, faximilek jelentőségét, a könyvtár specializálódásának hiányosságait és előnyös oldalait s végül foglalkozik még az illusztrált könyvek értékével és a könyvkötés egyes közép- és újkori problémájával. Stílusa kellemesen gördül s mondanivalóit mindig fordulatos példákkal, hasonlatokkal és képekkel tudja megvilágítani.

A magyar bibliofilélet gazdagságának és lendületes előretörésének példájára legkedvezőbb alkalom, ha a magyar *Bibliofil Könyvtár* első számát az ismertetett német bibliofil könyvtár első számával összehasonlítjuk: mind a külső kiállításban, mind pedig a belső tartalomban, messze kimagaslik a magyar kezdeményezés német társa felett s hogy ez mennyire jelentős dolog, azt mi sem mutatja jobban, mint az a tény, hogy a német bibliofília az egész világon úttörő és a legjelentősebb valamennyi nemzetét véve tekintetbe.

KOZOCSA SÁNDOR.

Zoltai Lajos: Jelentés Debrecen szab. kir. város Múzeumának és Közművelődési Könyvtárának 1927. évi működéséről. Debrecen, 1928. 53, 2 l. 8 r.

Zoltai Lajos: Jelentés Debrecen szab. kir. város Múzeumának és Közművelődési Könyvtárának 1928. évi működéséről. Debrecen, 1929. 60. l. 8 r.

A Közművelődési Könyvtár kultúrhatását igen jól tölti be s teljes igyekezettel van azon, hogy állományából minél többen nyerjenek szellemi élvezetet, táplálékot. E célból 1927-ben azt az újítást vezette be hogy középiskolai tanulók részére, ha igazgatójuk vagy tanáruk érték felelősséget vállal, az irodalom tanításánál oly fontos háziolvasmányok céljára, könyveket ad kölcsön. Ennek helyes lebonyolítását olyképen eszközölte, hogy minden intézet hetenként egyszer vitette el, illetve szolgáltatotta be a növendékei részére kölcsönként könyveket. Az állomány 1927-ben 14.000 kötet volt. Az olvasótermet 48.616 egyén látogatta, kiknek nagyrésze újságot, folyóiratokat olvasott, de közülök 12.419-en ugyanannyi művet 12.746 kötetben olvasott. A kölcsönzés igen nagyarányú volt, mert 58.913 kölcsönző 66.510 kötetet vitt magával haza. Az érdeklődés túlnyomóan a szépirodalomé. Az 1928. év arról nevezetes, hogy ekkor költözött a könyvtár a Déri Múzeumban lévő új otthonába, melynek szép olvasóterme nagy vonzóerőt gyakorolt. A használat a költözés okozta megszakítás dacára nagy volt. 43.703 olvasó közül 14.714 könyvet kért, míg a többiek a napilapokkal és folyóiratokkal beérték, a kölcsönzökből pedig 52.472-en vittek olvasnivalót haza 60.078 kötetben. A könyvállomány ez évben hirtelen 20.000 kötetre ugrott fel. Örvendetes jelenség még, hogy a könyvtár nyomtatott lajstroma e két éven belül két 1000—1000 példányos kiadást ért meg.

I. K.